

КОНТРОЛЬ ЩОДО НАБУТТЯ СТАТУСУ ІННОВАЦІЙ

Добровольська В. В.

доцент кафедри господарського права і процесу

Національного університету

«Одеська юридична академія»

м. Одеса, Україна

Інновації є поширеним продуктом будь-якого суб'єкта господарювання, які їх створюють, використовують і реалізують. Важливим аспектом є контроль за процедурою набуття статусу інновацій – об'єктів, вичерпний перелік яких встановлений спеціальним законодавчим актом Законом України «Про інноваційну діяльність», адже за ст. 11 зазначеного акту державний контроль у сфері інноваційної діяльності здійснюється для забезпечення дотримання всіма її суб'єктами вимог законодавства щодо інноваційної діяльності Верховною Радою України, а саме державним фіскальним органом та відповідними органами місцевого самоврядування, адже за ч. 3 ст. 7 Закону про інновації представницькі органи місцевого самоврядування контролюють фінансування місцевих інноваційних програм за кошти місцевого бюджету через державні інноваційні фінансово-кредитні установи (їх регіональні відділення). Тобто, можливо говорити про державний контроль щодо інновацій та той, який здійснюється на місцевого рівні відповідними уповноваженими органами. Взагалі зазначені положення визначають правові засади загального контролю, який за своєю метою і змістом є фінансовим, адже його об'єктом є фінансування створення інновацій за рахунок державного та/або місцевого бюджетів.

Державний контроль є складовою державного регулювання інноваційної діяльності, однак «варто відпрацювати ефективні механізми державного регулювання інноваційної діяльності, зокрема зробити більш прозорою систему бюджетного фінансування інноваційних проєктів, створити сприятливі умови для залучення іноземних інвестицій шляхом вдосконалення податкової та митної політики, посилити контроль за діяльністю комерційних банків щодо умов надання кредитів на інноваційний розвиток, створити сучасну інноваційну інфраструктуру, яка б враховувала національні особливості діяльності у науково-технічній та інноваційній сферах» [1, с. 57-58]. Змістом такого контролю є контрольний захід, який за відомчим актом представляє собою «сукупність способів і методичних прийомів фінансового контролю (ревізії, перевірка, оцінка, розслідування та вивчення), що застосовуються Відділом та спрямовуються на забезпечення Держінвестицій достовірною інформацією про використання об'єктами контролю

фінансових ресурсів, оцінку ефективності їх господарської діяльності, виявлення і запобігання в ній відхиленням, що перешкоджають законному та ефективному використанню майна і коштів, розширеному відтворенню виробництва» [2].

Порядок створення інновацій визначений чисельними нормативними актами різної юридичної сили, у рамках якої здійснюється спеціальний контроль щодо набуття ними відповідного статусу, який підлягає певним реєстраційним процедурам і захисту. Зазначений порядок передбачає декілька стадій й перша із них це створення і реєстрація інноваційного проекту, які визначені Постановою КМУ від 17 вересня 2003 р. [3]. На цьому етапі визначальним є внутрішній контроль, який «в ідеальному випадку контроль змін являє собою комплексну технологію менеджменту проведенням зміни програми з відповідним набором документації і розподілом обов'язків» [4, с. 199]. Тобто, мова йдеться про внутрішній контроль, який здійснює власник та/або інша особа інноваційного об'єкту, змістом якого є всі його змістовно-якісні показники, ризики та подальша комерціалізація з урахуванням конкурентних властивостей. Також зазначений контроль містить в собі й облікову складову, адже саме «потреба облікового опрацювання результатів інноваційних процесів на різних рівнях економіки зумовлена підвищенням уваги з боку інституційного середовища функціонування промислових підприємств. Передумовою облікового відображення інноваційної діяльності є те, що будь-які засоби цілеспрямованого впливу на інноваційний процес пов'язані з витратами ресурсів, котрі безпосередньо або опосередковано впливають на отримання додаткових конкурентних переваг, що необхідно відображати в обліку» [5, с. 742].

Можливо говорити про аудит як вид контролю, який застосовується на як стадії розробки інноваційного проекту так і на стадії прийняття рішення щодо його комерціалізації – введення (реалізації) на ринок. У літературі такий аудит визначений як «технологічний аудит – операція об'єктивної оцінки потенціалу інновації як об'єкта комерціалізації. Оскільки комерціалізація технологій – це тривалий і дорогий процес, перш ніж витратити чималі тимчасові й фінансові ресурси, необхідно оцінити реальність продажу ідеї чи винаходу або їхнє успішне перетворення в ринковий продукт. Таку оцінку можуть провести як самі автори, так і автори із залученням сторонніх експертів. Основними параметрами, за якими проводиться оцінка потенціалу для комерційного трансферу можуть бути: собівартість розробки; можливість отримання не одного, а ряду продуктів або застосувань; наявність ринку; конкурентні переваги тощо; для некомерційного: достатня готовність технології для передачі; наявність групи, яка може допомогти при розробці або передачі технології; корисність технології з ринкової точки зору; наявність фактичних або потенціальних покупців технології, ліцензії» [6, с. 76].

Саме «механізм забезпечення комерціалізації інноваційних технологій має забезпечити ефективну взаємодію між основними суб'єктами ринкових відносин при комерціалізації результатів інноваційної діяльності, серед яких необхідно виділити вагому роль органів державного та регіонального управління й контролю за розгортанням інноваційного процесу» [7, с. 40].

Таким чином, можливо виокремити контроль за створенням інноваційного продукту за наступними підставами в залежності від: 1) суб'єктної ознаки: той, який здійснюється державою уповноваженими державними органами, органами місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання; 2) формами: перевірка, аудит, тощо; 3) часом: постійний та тимчасовий; 4) періодами: попередній – на стадії створення інновацій та поточний – у процесі їх комерціалізації; 5) мети – набуття статусу інновацій та у процесі їх подальшого використання (реалізації).

Контроль за створенням інновацій у широкому сенсі є засобом державного регулювання, а у вузькому – це діяльність спеціально уповноважених осіб щодо процедури (етапів) їх створення та комерціалізації з урахуванням конкурентних засад.

Різновидом контролю щодо інновацій є технологічний контроль, який представляє собою дії контроль-наглядового характеру, метою яких є оцінка комерціалізації інновацій з урахуванням їх якісно-змістовних характеристик, вартості і конкурентоспроможності.

Література:

1. Малініна Н.М. Прицепя І.В. Проблеми та перспективи державного регулювання інноваційного розвитку вітчизняних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 12. С 53-58.
2. Про затвердження Порядку здійснення внутрішнього фінансового контролю за роботою підприємств та установ, що належать до сфери управління Державного агентства України з інвестицій та інновацій: Наказ Державного агентства України з інвестицій та інновацій від 25.07.2008 р. N 59. Інформаційний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/>
3. Про затвердження Порядку державної реєстрації інноваційних проектів і ведення Державного реєстру інноваційних проектів: Постанова КМУ від 17 вересня 2003 р. Інформаційний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/>
4. Микитюк П. П., Інноваційна діяльність: Навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.]. К.: Центр учбової літератури, 2009. 392 с.

5. Саченко С.І., Черешнюк О.М. Концепція обліку інноваційної діяльності. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Випуск 6 (17). С. 740-745.
6. Комерціалізація інновацій: Конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 073 «Менеджмент», освітньо-професійної програми «Менеджмент інвестицій та інновацій». КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: С.О.Пермінова. Електронні текстові дані. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2020.127 с.
7. Полторацька А., Стовба Т., Гребеннікова А. Формування і реалізація механізму комерціалізації результатів інноваційної діяльності. *Економічний аналіз*. 2021 рік. Том 31. № 1. С. 37-46.

ІНСТИТУЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКОГО ТА СУМІЖНИХ ПРАВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Дудник А. В.

студентка кафедри міжнародного права факультету

міжнародних відносин

Національного авіаційного університету

м. Київ, Україна

Актуальність теми дослідження інституційного механізму захисту авторського та суміжних прав в Європейському Союзі обумовлена розвитком прав інтелектуальної власності, які з кожним роком набувають нових рис в зв'язку з появою нових елементів цього виду права. Європейський Союз, як наддержавне утворення, має унікальну можливість використовувати для реалізації своїх завдань різноманітні особливі інституційні механізми у поєднанні з перевагами регіональних систем захисту прав інтелектуальної власності.

Інституційна структура механізмів Європейського Союзу була реформована із набранням чинності Лісабонського договору 01 грудня 2009 року, який визначив основні напрями розвитку права ЄС. Головну роль у процесах правового регулювання авторського права та суміжних прав Європейського Союзу на комунітарному рівні виконує Європейська комісія. Відповідно до ст. 17 ДЄС Європейська комісія «обстоює загальний інтерес Союзу». Вона забезпечує дотримання Договорів та актів, що ухвалюють інституції ЄС на їх підставі. Під контролем Суду ЄС комісія наглядає за застосуванням права Союзу. Вона забезпечує виконання бюджету Союзу та здійснює координаційну, виконавчу та управлінську функції [1, с. 119].